

ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СТАТЕЙ ОН-ЛАЙН ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ НДР СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

У статті розкрито шляхи навчання читання фахових джерел іноземною мовою он-лайн майбутніх економістів. Доведено, що читання електронних джерел професійного спрямування іноземною мовою сприяє розвитку мовленнєвих, комунікативних та технологічних умінь, а також активізації навчальної та науково-дослідної роботи студентів.

Ключові слова: науково-дослідна робота, електронні фахові джерела, он-лайн читання, реферування та анотування іноземною мовою.

В статье рассмотрены способы обучения чтению специализированных текстов на иностранном языке он-лайн будущих экономистов. Обосновано, что чтение электронных материалов профессиональной направленности на иностранном языке способствует развитию речевых, коммуникативных и технологических умений, а также активизации научно-исследовательской работы студентов.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, электронные специализированные источники, онлайн чтение, реферирование и аннотирование на иностранном языке.

The article highlights the ways of teaching reading of specialized foreign texts online to future economists. It has been approved that reading of foreign professional texts online encourages the development of language, communicative and technological skills as well as fosters students' scientific research activities.

Key words: scientific research, electronic professional texts, online reading, writing abstracts and annotations.

На сьогоднішній день сучасний економіст повинен орієнтуватися в економічному та діловому середовищі, читати електронні джерела як рідною, так і іноземною мовою, бути ерудованим, вміти здобувати та аналізувати останню інформацію про події, що відбуваються в сфері економіки та бізнесу, та використовувати мережу Інтернет в своїй професійній діяльності.

Одним з найважливіших засобів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у вищій школі та невід'ємною частиною навчальної діяльності є науково-дослідна робота (НДР) студентів, що включає комплекс заходів

наукового, методичного та організаційного характеру для забезпечення навчання студентів навичкам наукових досліджень.

Науково-дослідна робота студентів у ВНЗ пов'язана з формуванням наукового світогляду, розвитку творчого мислення та індивідуальних здібностей, формування навичок самостійної науково-дослідної роботи, створенням та розвитком творчих колективів, наукових шкіл тощо.

Для студентів немовних спеціальностей читання фахових джерел іноземною мовою є одним із засобів отримання необхідної інформації; застосування її у навчальній, науково-дослідній та майбутній професійній діяльності; формування фахової компетентності, опанування фаховою термінологією на іноземній мові та професійного вдосконалення загалом.

Проблемами особливостей читання тексту іноземною мовою та розвитком комунікативних вмінь займалися такі вчені як М.М. Бахтін, Б.В. Беляєв, Н.І. Жинкіна, І.А. Зимня, Д. Каган, О.М. Корніяка, О.О. Леонтьєва, У.Найсер, Г. Олпорт, А.Н. Соколова, С.К.Фоломкіна, В.В. Черниш та ін.

Лінгво-психологічні особливості тексту та проблеми його розуміння розкрито у працях О.С. Ахманової, І.М. Бермана, С.І. Бондар, М.Л. Вайсбурд, І.Р. Гальперіна, Т.М. Дрідзе, Н.Н. Сметаннікова, Н.В. Чепелева та ін.

Так, С.І. Бондар визначила вплив когнітивних стилів особистості на читання тексту іноземною мовою, обґрунтувавши необхідність формування прийомів читання іншомовного тексту з урахуванням стильових особливостей студентів [1].

Проблемою навчання іншомовного читання як засобу розширення мовних знань студентів для покращення усного мовлення вивчали такі вчені як Ю.Б. Борисов, В.П. Важеніна, Е.Х. Вільялон, Л.П. Карпенко, В.В. Матвейченко, С.П. Тер-Мінасова та ін.

Аналіз наукової літератури свідчить про важливість навчання читання джерел іноземною мовою студентів, і в той час, про недостатнє вивчення проблеми навчання читання професійно-орієнтованих текстів он-лайн, їх аналізу та обробки.

Метою статті було розкрити шляхи навчання професійно-орієнтованому читанню електронних джерел на іноземній мові майбутніх економістів, визначити види читання та їх практичне використання в навчальній та науково-дослідній діяльності.

Перш за все, система тематично відібраних професійно-орієнтованих навчальних матеріалів іноземною мовою передбачає навчання різним видам читання: пошуковому, оглядовому, ознайомчому та вивчаючому [3], що сприяє розвитку у студента вміння добре орієнтуватися у різних видах спеціального тексту іноземною мовою і вибирати правильну стратегію читання професійно-орієнтованих джерел в залежності від мети читання.

Серед основних видів читання текстів в процесі навчання іноземної мови виділяють наступні:

1. *поглиблене читання* (“*deep reading*”) (увага звертається на деталі, таким способом читаються, як правило, підручники, наукові тексти);
2. *оглядове читання* (“*skimming*”) (читання з метою ознайомлення з книгою, перегляд її змісту);
3. «*сканування*» (“*scanning*”) (швидкий перегляд значного об’єму фахового тексту задля пошуку певної інформації, факту, назви, імені, дати, статистики без читання повного тексту).

Основними функціями читання іншомовного тексту є збагачення та розширення словникового запасу, тренування та перевірка вивченого лексико-граматичного матеріалу, розвиток усного мовлення шляхом переказу, бесіди та дискусії, а також розвиток смислового сприйняття тексту.

Окрім того, професійно-орієнтоване читання он-лайн в процесі навчання іноземної мови, на нашу думку, є не лише одним із засобів формування мовленнєвої компетенції студентів немовних ВНЗ, а й сприяє розвитку навичок роботи з сучасними економічними джерелами.

Підбираючи матеріал для читання, ми враховували такі фактори як професійні та мовні знання студентів, їх коло інтересів та потреб, індивідуально-психологічні особливості студентів та реальну необхідність

використання отриманих із іноземних джерел знань у навчально-професійній діяльності студентів.

Слід зазначити, що успішність реалізації навчання читання на іноземній мові залежить не лише від відбору професійно-орієнтованих текстів, але й від правильно підібраних вправ та завдань, послідовності їх застосування на різних етапах навчальної діяльності. Так, завдання можуть бути представлені у вигляді питань за прочитаним матеріалом, виділення у прочитаному нової або раніше відомої інформації, висловлення власної думки щодо прочитаного, виявлення функціональних особливостей мовних одиниць, мовного аналізу тексту тощо.

Під час навчання студентів іноземній мові професійного спрямування кафедрою іноземних мов Одеського національного економічного університету, значна увага приділяється реалізації принципу міжпредметності та науково-дослідній роботі студентів. Студенти залучаються до підготовки доповідей міждисциплінарного характеру, написанню статей на іноземній мові, участі в олімпіадах та конференціях на іноземній мові, а також вживається цілий ряд заходів з метою виявлення перспектив використання здібностей молодих вчених, стимулювання підвищення їх професійного рівня.

В процесі навчання іноземної мови студентів-економістів з метою розвитку навичок роботи з електронним матеріалом та стимулювання науково-дослідної роботи в процесі навчання, було обрано такі методи обробки інформації та аналізу прочитаного матеріалу як анотування та реферування, що потребують осмислення прочитаного, аналітичних навиків, фіксування основних ідей, даних тощо, та створення нового документа.

Так, виявилось корисним запропонувати студентам читання статей економічно-політичного характеру на веб-сайті британського періодичного видання "The Wall Street Journal" [4]. Студентам необхідно було прочитати та перекласти статтю на рідну мову, занотувати фахову лексику та інші економічні терміни, та звернути увагу на певні лексико-граматичні

структури, що вивчались. Потім необхідно було письмово висловити свою думку щодо проблеми, що освічується в статті, використовуючи активну лексику.

Наступним завданням було знайти іншу статтю за схожою тематикою та, не перекладаючи незнайомих слів, розкрити письмово основну ідею статті, а також висловити свою думку щодо прочитаного. Незважаючи на відсутність перекладу незнайомої лексики в даному завданні, метою було прочитати та зрозуміти текст. Ми вважаємо, що навички оглядового читання знадобляться студентам у їх майбутній професійній діяльності.

Третє завдання полягало також у пошуку статті подібної тематики. Після того як стаття була прочитана, студенти написали дискурсивне есе, посилаючись на попередньо прочитані статті та знайдену для цього інформацію з інших веб-сайтів, таким чином, зробивши огляд проблеми з різних точок зору (наукової, політичної, соціальної, економічної, історичної тощо) та висловивши власну думку.

Запропонований набір завдань дав змогу сформувати у майбутніх економістів навички читання періодичної літератури іноземною мовою онлайн, аналізувати прочитаний матеріал, висловлювати свою думку та збільшити їх словниковий запас економічними термінами та фаховою лексикою.

Щодо контролю виконаних завдань, то він відбувався у вигляді дискусії, що носить, перш за все, комунікативний характер.

Інший вид завдань полягав у пошуку в Інтернеті та подальшому реферуванні економічних джерел, а саме книги у розмірі 200-300 сторінок на іноземній мові, яка б відповідала темі заняття, та виділенні з прочитаного тексту основного змісту та заданої інформації.

Слід зазначити, що під час реферування студент не лише відбирає усю необхідну інформацію, а й виступає як співавтор нового матеріалу. Основною вимогою реферування було те, щоб читач (інший студент), незнайомий з даним текстом, зрозумів про що йде мова. А це, в свою чергу,

потребувало достатнього та високого рівня володіння іноземною мовою студентом, наявність значного словникового запасу, та аналітичні навички.

Реферування обраної економічної книги мало наступну структуру:

1. вступ (обґрунтовується вибір теми, вказуються вихідні дані, автор; розкривається проблематика твору);
2. визначення головної ідеї книги та виклад матеріалу, що базується на узагальненні матеріалу, та не є його перекладом;
3. висновки, зауваження або доповнення.

Після того як студенти виконали реферат-резюме економічної книги, вони представили свою роботу на практичному занятті.

Перевагами реферування було те, що дане завдання сприяло розвитку навичок читання автентичних текстів професійного спрямування іноземною мовою, вміння виділити основну інформацію з тексту, надати стислий зміст оригіналу, виділити основні факти та зробити висновки.

Окрім того, реферування електронних фахових джерел дозволило сформуванню у майбутніх економістів такі вміння як проведення інформаційного пошуку в Інтернеті за заданою проблемою, виділення основної ідеї тексту; розширити словниковий запас, вивчити економічні терміни, фахову лексику; та реалізувати принцип міжпредметності в процесі навчання іноземної мови.

Окрім запропонованих завдань для самостійної роботи, нами були підібрані економічні статті на іноземній мові з веб-сайту передового британського видання “The Sun” для вибіркового перекладу на практичному занятті.

Робота над економічною статтею проходила на занятті у наступні етапи:

1. ознайомлення з повним текстом статті;
2. вибір фрагментів для аналізу та перекладу;
3. переклад обраних фрагментів та обробка отриманої інформації;
4. написання анотації.

Слід відмітити, що анотування, також включає бібліографічний опис, загальну інформацію, додаткові відомості; однак, на відміну від реферування, анотація дає загальне уявлення про книгу чи статтю.

Таким чином, читання іноземних електронних джерел суспільно-політичного та економічного характеру сприяло вивченню активної фахової лексики, розумінню автентичного матеріалу іноземною мовою, розвитку критичного мислення, вміння реферувати та аналізувати матеріал та використовувати мережу Інтернет як для навчальної, науково-дослідної, так і для майбутньої професійної діяльності.

Подальшого дослідження потребує проблема навчання письма майбутніх економістів, написання ділових документів та електронних листів.

Література:

1. Бондар С. І. Психологічні особливості читання тексту іноземною мовою студентами з різним когнітивним стилем : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук спец. 19.00.07 / С.І. Бондар. — К., 2003. — 25 с.
2. Перевод и реферирование общественно-политических текстов : навч. посіб. / [Н. П. Беспалова, К. Н. Котлярова, Н. Г. Лазарева, Г. И. Шейлеман]; [4-е изд.]. — М : РУДН Английский язык, 2004. — 126 с.
3. Спіркіна О. О. Особистісно-орієнтований підхід до навчання читанню технічних текстів за спеціальністю іноземною мовою у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / О. О. Спіркіна // Наук.вісник Черкаськ. універ. — 2002. — № 119. — С. 117-122. — Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N119/N119p117-122.pdf.
4. The Wall Street Journal. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до веб-сайту : europe.WSJ.com.